

SLEUTELWOORDEN VAN HET RIJK VAN GOD.

De IK BEN - woorden in het Johannes-evangelie. Een eerste kennismaking.

door Jurjen Beumer

‘Hé Jezus, wie denk je wel niet dat je bent?’ Deze felle vraag dendert door het Johannes-evangelie en wordt gesteld door ‘de joden’. Of beter, door de Judeeërs, zij die in Judea de touwtjes in handen hadden. De ene keer klinkt de vraag ingehouden, een andere keer luid hardop. Wie de teksten leest wordt meegetrokken in een enorm dispuut, in een keihard twistgesprek tussen deze Judeeërs en de éne Mens. Deze ene Mens die volgens de woorden van dit evangelie ook de éنية Mens is. De man uit Nazareth, Jozua - Jezus heet hij, spiegel van God zelf. Dat is niet niks, dat is eigenlijk álles en daarom te veel? Stapje voor stapje wordt de lezer ingewijd in het Johannes-geheim: dat in deze Mens zichtbaar wordt wie God is ... nota bene, wie God is! Kun jij dat maken Johannes, om Jezus zo dicht tegen God aan te leggen dat het soms lijkt of hij zelf God is? Kun jullie dat waar-maken mensen van toen en nu? Jullie die deze Mens navolgen, zo’n hoge pretentie - veel meer dan in de andere evangeliën - is die vol te houden? In de eerste plaats vol te houden tegenover de joodse godsdienst van de jood Jezus; maar ook tegenover jezelf. De ongehoorde geloofsvisie dat in Jezus God een deel van zijn verborgen kant aan ons toont, ons nabij komt, ons aanraakt, ons Zijn wil en bedoeling laat zien?

Om goed te begrijpen waarom het zo fel toe gaat in dit Johannes-evangelie moeten we even de situatie van toen bekijken. Ergens in Klein-Azië is een kleine christelijke gemeente van joodse Jezus-aanhangers ontstaan rond de figuur van Johannes. Hij is de voorganger en inspirator van deze groep mensen. Johannes is een ooggetuige, hij was bij de Jezus-beweging van toen. Nu, vijftig jaar later is hij er nog vol van. Hij gelóóft in wat toen in gang is gezet en die hartstocht brengt hij over op zijn gemeente. Maar de synagoge, waar ze als joden dus eigenlijk thuishoren ziet deze Jezus helemaal niet zitten. Ze kunnen niets met hem en de nieuwlichters, die Johannes-mensen, willen ze het liefst kwijt. Het Johannes-evangelie is getekend door dit harde dispuut.

Omdat het zo op scherp staat en geen van de partijen zich lijkt in te houden boeit het Johannes-evangelie. Je ervaart dat het er hier anders aan toe gaat dan in de andere drie evangeliën. Er is iets aan de hand dat, ik zou bijna zeggen, uiterst geheimzinnig is - dat we als het ware worden binnen getrokken in de zeer intieme band tussen God en Jezus. En dat wij, als hoorders van nu, worden uitgenodigd om deel te nemen in die intimiteit.

Daar kunnen we met ons verstand niet bij. Het lijkt allemaal zo hoog en verheven. Doe toch gewoon Jezus! Wie denk je wel niet dat je bent? (Joh. 8, 53) Het is logisch dat de omstanders van Jezus dan ook zó reageren. Allereerst zijn medestanders, zijn discipelen. Zij verbazen zich voortdurend en snappen er niet veel van, maar ‘iets’ in en aan deze Mens trekt hen klaarblijkelijk zo dat ze hem blijven volgen.

Met Jezus’ geloofsgenoten, vooral de Judeeërs, zij uit Judea, ligt dat anders. Eigenlijk zijn ze furieus. Dat hier iemand optreedt, die nota bene vanuit het in hun ogen afgelegen Galilea komt en die van zichzelf zegt dat hij de Messias is! Die hun, de geleerden en de rabbi’s de wet leest. Die de pretentie heeft alle teksten van hun heilige boeken naar zichzelf toe uit te leggen. Die in een kokend-hete politieke situatie van een bezet land, deze Romeinse bezetters nog meer kansen geeft om te onderdrukken.

Wat is hier aan de hand? Wat is hier gebeurd, waardoor de menselijke geschiedenis een wending kreeg als nooit tevoren? Goede God, U die de geschiedenis leidt, wat had U voor met deze Mens? Fictie en feit mengen zich, de geschiedenis wordt zwanger van heil, de werkelijkheid stuwt naar waarheid. En wij, na 2000 jaren zijn we nóg aan het ontrafelen. Nog lopen we onszelf kapot op de harde, onontkoombare feiten van alle dag. Nog steeds domineert de menselijke geschiedenis van oorlog en onrecht en zijn heil en vrede ver te zoeken. Nog immer is de werkelijkheid een warboel en

blijft de waarheid ondermaats. In het klein en in het groot, in ons persoonlijke leven zowel als in het politiek-maatschappelijke bestel ...

waar is *het brood* dat hongerigen voedt? (Joh. 6: 35,51)

Waar is *het licht* dat de duisternis van dood en verderf wegduwt? (Joh. 8:12 en 9:5)

Waar is *de deur* die ons toegang geeft tot de stem van ons hart en scharniert naar mensen (schapen) in nood? (Joh. 10:7 en 10:9)

Waar is *de herder* die het mensdom voert naar grazige weiden en ons heel persoonlijk laat drinken van levend water? (Joh. 10: 11, 14 / Psalm 23 / Joh. 4: 1-42)

Wij mensen, die verlangen verwarren met begeerte, die hollen en nooit stilstaan, die vloeken en tieren tegen elkaar en elkaar vergeten te zegenen ... vertel ons waar is de opstand en *de opstanding* uit dit platte en platvoerse leven. (Joh. 11:25)

Léven willen we, lopen op *een weg* die onze lasten licht maakt en *de waarheid* omtrent onszelf en onze wereld aan het licht brengt. (Joh. 14:6)

Vooraf en met nadruk, vol harstocht en emotie zoeken we de vreugde, de vreugde die de wijn ons geeft, gegroeid aan *de wijnstok* die diep verankerd is in het goede leven. (Joh. 15:1,5)

Zo heb ik ze opgenoemd, de zeven begrippen en beelden waarmee die Ene mens zich vergelijkt: brood, licht, deur, herder, opstanding, weg-waarheid-leven, wijnstok. Zeven sleutelbegrippen, alledaagse woorden, zo gewoon als het maar kan. Even 'gewoon' als de zeven scheppingsdagen tijdens welke alles wat woest en ledig was 'wereld' werd, speelveld van God en geluk, uit op schepping voorbij de wrede feiten en data, búiten-gewoon dus. Zeven woorden. Voor elke dag van de week één. Nu gaan deze woorden ons leven leiden en IK BEN mag er leiding aan geven. We worden uitgetild boven onszelf en boven wat ons neerdrukt. En elke dag stellen we ons hem voor ogen die de volheid van deze woorden belichaamde. 'IK BEN het', zei hij. IK BEN het echt! Dat zul je nooit helemaal snappen, maar ga die weg maar, zoek die waarheid maar, eet dat brood en drink die wijn en je zult mij vanzelf tegenkomen. Je weet toch, Ik ben geen vaststaand gegeven, noch een geloofssysteem, maar overal waar jij je hoop levend houdt en je geloof niet opgeeft, daar ben ik bij jou. Ga nu maar, doe het. Mijn liefde zul je vinden.

Jurjen Beumer

9 augustus 2003 / 6 oktober 2003